

REKABET FORUMU

HUKUK-EKONOMİ-POLİTİKA

Aralık 2018, Sayı: 121

Rekabet Derneği, 20 Mayıs 2004 tarihinde kurulmuş bir sivil toplum örgütüdür. Derneğin amacı Türkiye’de rekabet ortamının ve rekabet kültürünün gelişmesine katkıda bulunmaktır.

Bu dergide ileri sürülen görüşler yazarlarına ait olup Rekabet Derneği’ni bağlayıcı değildir.

Web: www.rekabetderneği.org

Siyasette Adil Rekabetin Koşulları Çalıştayı Açılış Konuşması¹

Prof. Dr. Erdal Türkkan (erdalturkkan@hotmail.com)

Değerli Konuklar, Bayanlar, Baylar,

Rekabet Derneği’nin düzenlediği Siyasette Adil Rekabetin Koşulları konulu çalıştaya hoş geldiniz.

Konuşmamda önce bir iki cümleyle Rekabet Derneği hakkında bilgi vermek istiyorum. Ondan sonra neden böyle bir toplantı düzenledik, bu toplantıdan beklentimiz ne olabilir, ona kısaca değineceğim. Daha sonra da siyasette adil rekabetin önemi konusunda görüşlerimi kısaca ortaya koymaya çalışacağım.

Rekabet Derneği 2004 yılında kuruluşunu tamamlamış bir sivil toplum kuruluşudur. Amacı, rekabet kültürünün, rekabet ortamının, rekabet farkındalığının gelişmesine katkıda bulunmaktır. Üyelerimiz arasında Rekabet Kurumunun çok değerli eski başkanları, eski Kurul üyeleri, akademisyenler, bankacılar ve değerli hukukçular ve iktisatçılar var. Derneğimiz bu amaçlarına çeşitli toplantılar düzenleyerek ve yayınlar yaparak katkıda bulunmaya çalışmaktadır. **Derneğimiz ekonomide adil rekabetin sağlanmasına önem verdiği kadar siyasette adil rekabeti de önemsemektedir.**

Burada öncelikle **neden “siyasette adil rekabet konusunda bu çalıştayı** düzenleme ihtiyacı duyduğumuza birkaç başlık altında değinmek istiyorum.

İlk olarak Türkiye’de siyasetçiler ve seçmen kitlesinin siyasette adil rekabet **duyarlılığına yeterince sahip olmadığı** düşüncesi böyle bir toplantıyı düzenlememizde etkili olmuştur. O halde bu toplantının temel amaçlarından birisi siyasette adil rekabetin öneminin ortaya konulması olacaktır. Halkımız futbol maçında yapılan hakem hatalarına duyarlıdır. Tüm dünyada doping yapan yarışmacılar cezalandırılır. Ancak siyasette böyle bir duyarlılık söz konusu değil.

¹ Bu konuşma Rekabet Derneği’nin 22 Eylül 2018 de gerçekleştirdiği ve yayınladığı “Siyasette Adil Rekabetin Koşulları ve Sorunları Çalıştayı” başlıklı kitaptan alınmıştır.

İkinci olarak Türkiye’de 24 Haziran seçimlerinde ve daha önce yapılan seçimlerde ve anayasa oylamalarında **sonucu etkileyecek bir rekabetin yaşanmamış olduğu** ve çok sınırlı rekabetin de adil olmayan koşullarda gerçekleştiği gözlemi böyle bir çalıştayı düzenlememizde etkili olmuştur.

Üçüncü olarak seçimlerin adil rekabet koşullarında yapılması sonuçları önemli ölçüde değiştirmese bile adil rekabet koşullarında yapılmayan bir seçimin, **iktidarın meşruiyetini tartışmalı hale getireceği** ve bu durumun çok önemli siyasi ve ekonomik sonuçları olacağı düşüncesi de böyle bir çalıştayı yapılmasını önemli hale getirdiği düşüncesindeyim.

Nihayet **siyasette adil rekabetin nasıl sağlanacağı konusunda kurumsal ve teorik eksiklikler** vardır. Ekonomide bir adil rekabet teorisi ve yaygın olarak uygulanan bir rekabet politikası vardır. Buna karşılık siyasette aynı durum söz konusu değildir. Siyasette adil rekabetten sapmalar **caydırıcı bir müeyyideler sistemine** bağlanmış değildir.

Ekonomide adil rekabet kavramı ve teorisi siyasette adil rekabetin nasıl sağlanacağı konusunda yol gösterici bir rol oynayabilir. Şimdi bu konuya biraz olsun açıklık getirmeye çalışacağım.

Ekonomide ve Siyasette Rekabet:Farklılıklar ve Benzerlikler

	Ekonomi	Siyaset
Amaç	Kar maksimizasyonu	Oy maksimizasyonu
Yarışmacılar	Firmalar	Siyasi Partiler
Tercih Yapanlar	Tüketiciler	Seçmenler
Başarı ölçütü	Pazar payı	Oy oranı
Faaliyet	Özel mal hizmet üretimi	Fikir –Kamu Hizmeti üretimi
Faaliyet alanı	Piyasa (İç ve dış)	Ülke
Kullanılan Kaynaklar	Özel	Kamu-özel
Başarısızlık	Piyasayı terk-zarar	Oy-iktidar kaybı

Ekonomik ve siyasi açıdan adil rekabet nedir?

- Yarışmacıların **aynı kurallara ve yükümlülüklerle** tabi olduğu,
- Yarışa girişte ve yarış sürecinde kimseye ayrıcalık tanınmayan,
- Herkesin temel **özgürlüklerden yararlanma hakkının** eşit olarak korunduğu,
- Rekabeti bozanların cezalandırıldığı,
- Kamunun rekabeti azaltıcı eylem ve düzenlemeler yapmadığı bir ortamda,

-Daha iyi ve üstün olanın kazandığı kurallı bir yarış.

Ekonomide ve Siyasette Kazanç Elde Etme yolları

	Ekonomi	Siyaset	Performans/ Meşruiyet
Rakip Olmadan Kazanma Modeli	Tekel (Giriş yasak)	Tek parti-Tek kişi (Giriş yasak)	Sömürü-baskı: Meşru değil
Adil Olmayan Rekabet Ortamında Kazanma Modeli	-Tekel (Giriş serbest) -Oligopol (Anlaşmalar) -Hâkim gücün kötüye kullanımı -Rekabet denetimi yok - zayıf	-İktidarın kamunun hâkim gücünü kötüye kullanması -Tek yanlı propaganda -Aldatma (yanlış eksik bilgi) -Korkutma	Sınırlı yarış, etkin olmayan kaynak dağılımı, adil olmayan gelir dağılımı: Sınırlı meşruiyet
Adil Rekabet Ortamında Kazanma Modeli	Rekabetçi piyasa Rekabet denetimi	Rekabetçi siyasi yarış, Rekabet denetimi	Meşru ve etkin

Adil Rekabetin Ekonomik İşlevleri ve Gerekliliği

- Kaynak dağılımında etkinlik
- Yenilikleri teşvik
- Tüketici egemenliği
- Güç konsantrasyonunu engelleme,
- Sistemik krizleri engelleme (yanlışları düzeltme ve yayılmasını engelleme)
- Gelir ve servet dağılımını iyileştirme.
- Kazancı meşrulaştırarak piyasa ekonomisinin meşruiyetini artırma

Adil Rekabetin Siyasi İşlevleri ve Gerekliliği

Seçmenin bilinçli karar vermesi (Milli İradenin gerçekleşmesi)

Kamu kaynaklarının onu en iyi değerlendirebilecek olanlarca kullanılması

Seçmen egemenliğini sağlar

Otoriterleşmeyi engeller.

Negatif seleksiyonu engeller

Kutuplaşmayı-çatışmayı engeller

Siyasi sistemin (çok partili demokrasi) meşruiyetini artırır.

Ekonomik siyasi sosyal istikrar ve memnuniyeti artırır.

Meşruiyet Kavramının Ekonomik ve Siyasi Açından Dört Boyutu

Hukuka uygunluk,

Evrensel ilkelere uygunluk

Kamu vicdanına uygunluk,

Ahlaka ve kadim inançlara uygunluk

Meşruiyetin Ekonomik ve Siyasi açıdan Önemi ve Etkileri

Meşruiyet:

- Toplum refahını ve huzurunu artırır
- Toplumu gerilimler ve çatışmalardan korur
- Otoriter eğilimleri engeller
- Siyasetçiye ve **girişimciye güven** sağlar
- Sistemin **sürdürülebilirliğini** sağlar
- Yanılı maliyetini minimize eder**
- Uzun vadeli karar almayı sağlar.
- Yolsuzluğu engeller

Adil rekabet olmaz ise siyasetin fayda /maliyet oranının birin altına düşmesi söz konusudur.

Siyaset, kazananı olmayan yarışa dönüşüyor.

Kutuplaşma artıyor

Otoriterlik artıyor.

Kötümserlik yaygınlaşıyor.

Terör için uygun ortam oluşuyor.

Adil Rekabet Nasıl Sağlanır ?Koşullar:

Yarışa giriş serbest olmalı

Temel özgürlükler olmalı ve korunmalı: Seçme seçilme özgürlüğü, İfade özgürlüğü, basın özgürlüğü, örgütlenme ve girişim özgürlüğü, akit özgürlüğü, gösteri ve yürüyüş özgürlüğü,-mülkiyet özgürlüğü vs.

Medya mutlaka özgür olmalı

Hakim gücün kötüye kullanımı engellenmeli

Ayrımcılık engellenmeli

Aldatma engellenmeli

İnanç ve etnik köken istismarı engellenmeli

Kuvvetler ayrılığı ve bağımsız yargı olmalı

Düzenlemeler rekabetle uyumlu olmalı

Düzenleyici kuruluşlar bağımsız ve tarafsız olmalı

İzleme ve bağımsız denetleme mekanizmaları

Rekabet kültürü: Adil rekabeti önemseme

Adil Rekabetin Koşulları :Üç Aşamalı Koşullar

Ekonomide - siyasette adil rekabet benzerliği söz konusu

- 1)Yarışa girme serbestliği
- 2) Yarış sürecinde adil rekabet
- 3)Gücü adil kullanma

Türkiye’de Adil Rekabet kurallarına ne ölçüde uyuluyor sorusuna bu çalıştayda cevap arayacağız.

Çalıştayımızda **her davetlinin düşüncelerini açıklaması fırsatı** olacaktır. Ayrıca kağıt sorunu aşılabilirse çalıştay konuşmalarının yayınlanması düşünülmektedir.

Bu çalıştaya **tüm siyasi partilerimiz davet edilmiştir**. Bunun yanında **tecrübeli siyasetçiler ve bilim insanları da çalıştayımıza katkı yapacaklardır**. Tüm davetlilerin çalıştayımıza katkı sağlaması esas amaçtır. Ancak **moderatörlerimiz** bu katkıların belli bir sistematik içinde yapılması için gerekli organizasyonu yapacaklardır.

Açılış konuşmama son vermeden önce bir tatil gününde çalıştayımıza katılma zahmetini gösteren değerli katılımcılara, çok değerli konuşmacılara ve bu toplantının yapılmasına maddi katkı sağlayan **Friedrich Naumann Vakfı'na** sonsuz teşekkürlerimizi sunuyorum. Onların desteği olmasa idi bu toplantı yapılamayacaktı.